

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 21. november 2024

Orientering nr. 18/2024

Koalitionspartierne indgår aftale om finanslov 2025

Mandag den 18. november 2025 præsenterede Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter den aftale om finanslov 2025, som koalitionspartierne IA og Siumut har indgået med Naalakkersuisut.

Sermitsiaq oplyser den 18. november 2024, at aftalens største punkt er skattereformen, som indebærer skattelettelser for ca. 360 mio. kr. Det oplyses desuden, at aftalen indeholder en økonomisk ramme på 4,5 mio. kr. til eventuelle erstatninger til kvinder, der er blevet udsat for tvangsprævention efter 1992, hvor Grønland overtog sundhedsområdet. Derudover rummer aftalen finansiering af bl.a. § 21-kommissionen (der bl.a. skal belyse trinnene i selvstyrelovens § 21 om adgang til selvstændighed og give en juridisk-teknisk vurdering af det foreliggende udkast til forfatning), idrætsområdet, undervisningsmaterialer, opkvalificering og uddannelse i sundhedsvæsenet, erhvervsudvikling i Øst- og Sydgrønland samt indsatser til at nedbringe antallet af anbragte børn og unge.

Tirsdag den 19. november 2024 oplyste Departementet for Finanser og Skatter i en pressemeddelelse, at Naalakkersuisut har indgået aftale med kommunerne om bloktilskuddet. Bloktilskuddet på 2,025 mia. kr. er pris- og lønreguleret med 2,25 pct. og forhøjes med 158,65 mio.kr. årligt fra 2025 som et led i skattereformen. Desuden øges bloktilskuddet som bidrag til kommunernes øgede udgifter på socialområdet, herunder plejevederlag, førtidspension, jobsøgningsydelse og offentlig hjælp.

Naalakkersuisut kræver brugen af FKU-test stoppet, og foreninger kræver tidligere sager genvurderet

”Behandlingen af de grønlandske borgere i visse kommuner i Danmark er dybt kritisabel”. Sådan indleder Formand for Naalakkersuisut, Múte B. Egede, og Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Aqqaluaq B. Egede, i et åbent brev til pressen udsendt den 14. november 2024. Kritikken omhandler brugen af forældrekompetenceundersøgelser, de såkaldte FKU-tests, på grønlandske forældre i Danmark.

Fredag den 15. november 2024 meddelte Departement for Børn og Unge i en pressemeddelelse, at social- og boligminister Sophie Hæstorp Andersen på et møde med Aqqaluaq B. Egede har meddelt, at de danske kommuner vil blive bedt om at stoppe brugen af FKU-tests i sager, der vedrører grønlandske familier. *”Naalakkersuisoq sætter stor pris på, at den danske regering har valgt at lytte til opfordringen om at stoppe disse tests og at der nu reageres på at sikre grønlandske forældres retsstilling”*, skriver departementet i pressemeddelelsen.

Den 20. november 2024 bekræftede social- og boligminister Sophie Hæstorp Andersen i et interview med KNR, at hun vil opfordre de danske kommuner til at stoppe anvendelsen af FKU-tests: *”Derfor vil jeg nu skrive til alle landets borgmestre og henstille til, at kommunerne i hver enkelt konkret sag tager stilling til, hvordan*

de relevant kan afdække forældrekompetencer, så de oplyser sager på en måde, der tager højde for familiens samlede situation, herunder deres grønlandske sproglige og kulturelle baggrund”, udtalte hun til KNR.

KNR oplyser den 19. november 2024 at foreningerne MAPI, Sila 360 og Mentor Immanuel kræver tidligere anbringelsessager, hvor testene har været anvendt, revurderet. Det synspunkt støttes af Institut for Menneskerettigheder med henvisning til, at der er risiko for, at der er sket krænkelse af menneskerettighederne i flere af sagerne, skriver KNR.

Naalakkersuisut yder akut støtte til socialområdet i Kommune Kujalleq

Kommune Kujalleq har henvendt sig til Naalakkersuisut for at få hjælp på børne-, unge- og handicapområdet. Det fremgår af en pressemeddelelse fra Departement for Børn og Unge udsendt den 8. november 2024, hvori det oplyses, at der, parallelt med en delvis suspension af det sociale regelsæt, igangsættes en større afdækning af hele socialområdet i Kommune Kujalleq for at målrette indsatsen og genetableringen af kommunens socialforvaltning.

”Det er en yderst alvorlig situation. Forvaltningen af reglerne på socialområdet er som udgangspunkt en kommunal opgave. Vi har dog i Naalakkersuisut truffet beslutning om at hjælpe Kommune Kujalleq, da problemerne i kommunen er så store og så akutte, at der er behov for en øjeblikkelig håndsrækning til kommunen så borgernes rettigheder, og overholdelse af lovgivningen sikres”, udtaler Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Aqqaluaq B. Egede, i pressemeddelelsen.

Sermitsiaq oplyser i en artikel den 8. november 2024, at der aktuelt er 857 åbne sager på børne- og ungeområdet, 300 åbne handicapsager, og at udgifter til eksterne konsulenter på området har belastet kommunens økonomi betydeligt. *”Jeg har været spændt på at se, hvilken form for hjælp Naalakkersuisut ville komme med. Det vigtigste for mig er, at borgerne får den hjælp de har ret til, og det får borgerne nu”,* udtalte borgmester i Kommune Kujalleq, Stine Egede, til Sermitsiaq den 8. november 2024.

Toldvæsenet finder millionbeløb i bagage fra Grønland

Toldvæsenet fandt den 21. oktober 2024 ca. 1,7 mio. kr. i kontanter fordelt på flere stykker bagage tilhørende to rejsende fra Grønland i Københavns Lufthavn. Sermitsiaq oplyser, at fundet skete ved en kontrol, der er et led i det styrkede toldsamarbejde mellem Grønland og Danmark. *”De store beløb kan være et tegn på, at kriminelle netværk forsøger at transportere og hvidvaske kontanter uden om myndighedernes søgelys, og derfor holder vi et vågent øje med rejsende til og fra Danmark”,* udtalte kontroldirektør i Toldstyrelsen, Jeppe Kjærgaard, til Sermitsiaq den 11. november 2024.

Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender kommenterer placeringen af Forsvarets kæmpedroner i Aalborg

De grønlandske folketingsmedlemmers har kritiseret Forsvarets placering af de nye kæmpedroner til overvågning af Arktis og Nordatlanten i Aalborg. Den 8. november 2024 udtalte Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggende, Vivian Motzfeldt, sig til KNR om sagen: *”Det handler ikke kun om de langtrækkende droner. Der er mange andre potentialer for udviklingsområder, som også indgår i forhandlingerne. Som jeg har nævnt tidligere, lægger vi vægt på at udvikle de kompetencer, vi har i Grønland, selvom beslutningen om, hvor den danske base skal placeres i Danmark, ligger hos Danmark. Vores forhandling om, hvordan dronerne skal operere ud fra Grønland, er endnu ikke afsluttet”,* sagde hun.

Trintest i skolernes 7. klasser viser, at eleverne klarer sig bedst i engelsk

Skolernes fælles kvalitetsrapport for skoleåret 2022/2023 viser en høj løsningsikkerhed i faget engelsk sammenlignet med fagene grønlandsk og dansk. Det skriver Sermitsiaq den 13. november 2024 om rapporten, der tager udgangspunkt i den obligatoriske trintest, der anvendes som evalueringsværktøj på 3. og 7. klassestrin. Det oplyses endvidere i artiklen, at der i Kommuneqarfik Sermersooq ses en løsningsikkerhed på 92 pct. mod 75 pct. i Avannaata Kommunua, som har den laveste løsningsikkerhed. Det holdes op mod et landsgennemsnit på henholdsvis 59,8 pct., 44,4 pct. og 41,1 pct. i fagene grønlandsk, dansk og matematik.

Avannaata Kommunua udskriver vejledende folkeafstemning om opdeling af kommunen

Den 26. november 2024 skal borgerne i landets nordligste kommune, Avannaata Kommunua, stemme om, hvorvidt kommunen skal deles op. Det oplyser Sermitsiaq den 13. november 2024 med henvisning til en Facebook-video, publiceret i artiklen, med kommunens borgmester, Palle Jeremiassen (løsgænger). I videoen fortæller Palle Jeremiassen, at beslutningen blev taget på kommunalbestyrelsesmøde den 8. november 2024, og han understreger, at afstemningen er vejledende, da det er Inatsisartut, der endeligt beslutter, om, og hvordan, kommunen skal deles. Sermitsiaq oplyser endvidere, at kommunen har fået udarbejdet en konsekvensvurdering af en evt. opdeling af revisions- og rådgivningsfirmaet BDO, som er offentliggjort på kommunens hjemmeside. Avannaata Kommunua blev etableret i 2018 ved en opdeling af den daværende storkommune Qaasuitsup Kommunua.

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv modtager millionbevilling til forskningsprojekt om mumier

Projektet ”Angerlartunnguit – Genfødte: Forskning, genforening og genskabelse af Thule Inuit fra Uunartoq” ved Grønlands Nationalmuseum og Arkiv har modtaget en bevilling på 4,5 mio. kr. fra Augustinus Fonden til at undersøge mumierne fra Uunartoq i Sydgrønland, og det område, hvor de blev fundet. Det skriver Sermitsiaq den 6. november 2024 og oplyser endvidere, at mumierne tidligere på året er bragt til opbevaring i København fra USA og nu er i Grønlands Nationalmuseums og Arkivs varetægt.